

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van M.S.G.O. De Veerman te Hamme

	Hoofdstructuur	so
	Instellingsnummer	43406
	Instelling	M.S.G.O. De Veerman
directeur		Beatrijs VAN GELDEREN
adres		Loystraat 70 - 9220 HAMME
telefoon		052-49.99.70
fax		052-48.11.01
e-mail		ms.hamme@g-o.be
website/URL		http://www.deveerman.be/
	Bestuur van de instelling	113977 - SG 18 Dendermonde-Lokeren-Wetteren te DENDERMONDE
adres		Zuidlaan 3 - 9200 DENDERMONDE
	Scholengemeenschap	111658 - SG Dendermonde-Hamme te DENDERMONDE
adres		Begijnhoflaan 1 - 9200 DENDERMONDE
	CLB	114421 - CLB vh GO Dendermonde te DENDERMONDE
adres		Grote Markt 25 - 9200 DENDERMONDE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	20/09/2011, 21/09/2011, 22/09/2011 en 23/09/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	23/09/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	13/10/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Monique Van der Straeten
	Teamleden	Wouter Schelfhout Vinciane Vanderheyde Martine Zaman
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?	7
3.1 Basisvorming: Frans in de eerste graad A-stroom	7
3.2 Basisvorming: Frans in het eerste leerjaar B en in het beroepsvoorbereidend leerjaar	8
3.3 Basisvorming: techniek in de basisvorming en het keuzegedeelte in het eerste leerjaar B	8
3.4 Basisoptie Handel in het tweede leerjaar A-stroom	10
3.5 Beroepenveld Kantoor en verkoop in het beroepsvoorbereidend leerjaar	11
3.6 Beroepenveld Verzorging-voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar	12
3.7 Studierichting Handel-talen in de tweede graad TSO	13
3.7.1 <i>Frans in de basisvorming en het specifiek gedeelte</i>	13
3.7.2 <i>Toegepaste economie in het specifiek gedeelte</i>	14
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	15
4.1 Welzijn	15
4.2 Begeleiding	15
4.2.1 <i>Leerbegeleiding</i>	15
4.2.2 <i>Loopbaanbegeleiding</i>	17
4.3 Evaluatie	18
4.3.1 <i>Evaluatiepraktijk</i>	18
4.3.2 <i>Rapporteringspraktijk</i>	19
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	20
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	21
6.1 Wat doet de school goed?	21
6.2 Wat kan de school verbeteren?	21
6.3 Wat moet de school verbeteren?	21
7. ADVIES	22
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	22

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De Veerman is een kleine middenschool met twee graden die in de eerste graad een A- en B-stroom organiseert en in de tweede graad biedt ze een onderwijsaanbod aan op aso, bso en tso niveau. Ze telt een 100-tal leerlingen. In vergelijking met de Vlaamse referentiegegevens heeft de school een overwegend kansarme leerlingenpopulatie, vooral in de B-stroom. Er zijn heel wat leerlingen met thuistaal anders dan Nederlands en veel leerlingen hebben leerachterstand of kampen met andere specifieke noden.

Het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde vakken en studierichtingen heeft uitgewezen dat de school in voldoende mate de onderwijsdoelstellingen realiseert voor handel en toepaste economie in de basisoptie Handel, het beroepenveld Kantoor-verkoop en het specifiek gedeelte van de tweede graad Handel-talen. Voor deze vakken bereikt zij met haar leerlingen de doelstellingen die de leerplannen voorschrijven. Dit is niet het geval voor Frans in de eerste graad A- en B-stroom en in de tweede graad Handel-talen, voor techniek in het eerste leerjaar B en voor het beroepenveld Verzorging-voeding. Voor Frans zijn er tekorten in de leerplanrealisatie van het doorgelichte onderwijsaanbod die vooral te maken hebben met een beperkte leerplangerichtheid en het niet evenwichtig ontwikkelen van de vier vaardigheden. Dat hiaat herhaalt zich in de leerlingenevaluatie. Voor techniek in het eerste leerjaar B werd het vernieuwde leerplan onzorgvuldig ingevoerd. De fundamentele uitgangspunten om de technische geletterdheid bij de leerlingen te verhogen en de belangstelling voor techniek aan te wakkeren, worden niet doelgericht nagestreefd. Voor het beroepenveld Verzorging-voeding komen er verschillende hiaten voor in de leerplanrealisatie in combinatie met enkele materiële en organisatorische tekortkomingen. Hierdoor voldoet de school niet aan alle erkenningsvoorwaarden en brengt de onderwijsinspectie een in de tijd beperkt gunstig advies uit.

In het algemeen ondersteunt de schoolleiding de leerplanrealisatie met actuele uitrusting en leermiddelen. De beschikbaarheid van publicaties, documentatie, multimedia en informatica maakt een interactief onderwijsproces mogelijk. In de meeste vakken maakt men er ook voldoende gebruik van, behalve voor techniek en verzorging en voeding.

Uit het onderzoek van de geselecteerde procesvariabelen blijkt dat de school recent haar eerste stappen zette als verantwoordelijke voor de eigen kwaliteit. Op dit ogenblik beweegt zij zich tussen het vasthouden aan traditie en een groeiend inzicht dat het hedendaagse onderwijs een betere afstemming vereist op haar leerlingen, de maatschappelijke realiteit en de visie van de leerplannen. Het organiseren van methodeklassen waarin de aanpak de motivatie van de leerlingen bevordert, is daarvan al een concreet en mooi voorbeeld. Daarnaast blijkt dat door een onvoldoende cyclische sturing van de onderwijsprocessen (plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen) de nodige en gewenste resultaten niet altijd kunnen gewaarborgd worden.

Een belangrijke pijler in de leerlingenbegeleiding is de leerbegeleiding. Preventieve acties zijn, het goed in kaart brengen van de beginsituatie van de leerlingen bij de inschrijving, het organiseren van begeleidende klassenraden waaraan het gebruik van het leerlingvolgsysteem is gekoppeld. Ook de cursus leren leren in het eerste leerjaar en de begeleiding van leerlingen met leerstoornissen en taalproblemen hebben een preventief karakter. Het lerarenteam maakt ook werk van remediëring, bijv. via inhaallessen en inhaaltoetsen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt echter bij de individuele leraren, zonder dat daaraan een verantwoordingsplicht is gekoppeld. Op het vlak van talenbeleid als onderdeel van leerbegeleiding worden zinvolle initiatieven genomen. Toch is het beleid nog te weinig doeltreffend uitgewerkt om elke leerling met talige tekorten te kunnen begeleiden.

Binnen de loopbaanbegeleiding wordt de studiekeuze van de leerlingen matig begeleid. Het belangrijkste initiatief betreft, de informatie over de overgangsmogelijkheden naar een volgend leerjaar of graad die sterk op het onderwijsaanbod van de eigen school gericht is. Daarnaast wordt het studiekeuzeadvies van de delibererende klassenraad vrij algemeen

geformuleerd. De informatie die in de loop van het schooljaar wordt ingewonnen over de kennis, vaardigheden, attitudes, interesses en talenten van de leerling wordt haast nooit gebruikt om een gepersonaliseerd oriënteringsadvies te formuleren. Deze leemtes beïnvloeden een mogelijk positieve output van de schoolloopbaan.

Op schoolniveau wordt het organisatorische luik van de leerlingenevaluatie gedragen, maar op het inhoudelijke vlak stellen zich een aantal uitdagingen. Zo is de schoolbrede aandacht voor een kwaliteitsvolle evaluatie die het leerproces ondersteunt recent in ontwikkeling. Momenteel is de leerplangerichtheid van de evaluatie in een aantal vakken vrij beperkt en vooral leraargebonden. De rapportering op vlak van dagelijks werk gebeurt frequent via diverse kanalen. Daardoor kunnen de resultaten van de leerlingen nauwgezet worden opgevolgd, hoewel de informatiewaarde van de commentaren niet steeds de aard en de oorzaken van - dreigende - tekorten onderbouwt.

De knelpunten, zowel op vlak van de erkenningsvoorwaarden, de kwaliteit van de onderzochte processen als het algemeen beleid, vormen een risico voor een kwaliteitsvolle invulling van het curriculum en voor de studieloopbaan van de leerlingen. Aan de grondslag van de tekorten liggen factoren die vooral gerelateerd kunnen worden aan een te beperkte schoolontwikkeling gedurende de afgelopen jaren en de beperkte initiatieven om de eigen kwaliteit op een dynamische wijze te bewaken. De recente bijsturingsinitiatieven gaan echter de goede richting uit en stellen vertrouwen in de toekomst van deze school.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	Frans	
Graad 1	B	Frans, techniek	techniek
Graad 1	Handel	Frans	Basisoptie: Handel
Graad 1	Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding	Frans	Beroepenveld: Kantoor-verkoop Verzorging-voeding
Graad 1	Latijn	Frans	
Graad 1	Moderne wetenschappen	Frans	
Graad 2 TSO	Handel-talen	Frans	Frans en toegepaste economie

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

Onderwijs
Begeleiding
Leerbegeleiding
Loopbaanbegeleiding
Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Basisvorming: Frans in de eerste graad A-stroom

Voldoet niet

Motivering

- De leerlingenresultaten voor Frans in de basisvorming van de A-stroom zijn behoorlijk in het eerste leerjaar maar zwak in het tweede leerjaar.
- De kennis wordt grondig opgebouwd en ingeoeft in reële gebruikscontexten. Voor de vaardigheden zijn er echter te veel hiaten in de leerplanrealisatie. De grote aandacht voor het opbouwen van functionele kennis werkt in de hand dat er te weinig tijd overblijft voor gerichte vaardigheidstraining.
- De receptieve vaardigheden komen voldoende aan bod. Maar de tekstsoorten worden onvoldoende gevarieerd. Leerlingen lezen niet genoeg prescriptieve en artistiek-literaire teksten. Voorts wordt de luistervaardigheidstraining nog niet altijd voldoende ondersteund door het systematische gebruik van de doeltaal tijdens de instructie. De mondelinge interactie voldoet hoewel de eindtermen 25 en 26 beperkt aan bod komen. De spreekvaardigheid voldoet niet. De eindtermen 15, 16, 17, 18, 20, 21 en 22 komen niet of te beperkt aan bod. Leerlingen schrijven veel te weinig functionele teksten tijdens het schooljaar. Op deze manier is er geen leerproces mogelijk. De eindtermen 29, 30, 31 worden niet bereikt.
- De hiaten in de leerplanrealisatie weerspiegelen zich ook in de evaluatie die niet representatief is voor de leerplandoelen. Zowel tijdens het schooljaar als bij proefwerken komt de kennis uitgebreid aan bod. Vaardigheden worden echter niet genoeg geëvalueerd tijdens het schooljaar zodat er ook niet efficiënt begeleid en geremedieerd kan worden. De evaluatiepraktijk staat in die zin haaks op de beleidsoptie om leerlingen intensief te ondersteunen in het leerproces.
- De actualiteitswaarde van de lessen is veeleer hoog. De Franstalige cultuur wordt in de klas gebracht via het leerboek. Didactische uitstappen en e-mailpartnerklassen met Franstalige scholen wekken ook de interesse van de leerlingen voor de cultuur en de taal. Het gebruik van beeldmateriaal is in uitbouw sinds de invoering van de nieuwe handboeken vorig jaar. De lokalen zijn aangekleed met didactisch activerend lesmateriaal.
- Leraren kunnen beschikken over degelijk audiovisuele apparatuur en kunnen gebruik maken van laptops en van computerklassen. Nieuwe woordenboeken werden recent aangekocht. Er is een goede aanzet tot het integreren van ICT in het leerproces. Toch gebruikt men de mogelijkheden van ICT nog te beperkt om het rendement van het leerproces te verhogen door bijv. oplossingen te projecteren of leerstof te laten inoefenen met aangepaste software.

- De sfeer in de lessen is constructief. Leerlingen worden goed begeleid. Bij zwakke resultaten moeten leerlingen schriftelijk studeren. Er wordt in het algemeen kort op de bal gespeeld. Tot nog toe werden de remediëringsinitiatieven nog niet systematisch geregistreerd. De effecten van deze initiatieven kunnen dan ook moeilijk worden opgevolgd. De kleine klasgroepen worden momenteel te weinig aangewend om te differentiëren en om het leerrendement te verhogen. Toetsen en proefwerken geven aanleiding tot feedback en worden formatief aangewend. Reguleringsvaardigheden krijgen aandacht: leerlingen leren werken met leerstofoverzichten en oefenen met zelfevaluatie. In de methodeklassen leren leerlingen ook begeleid zelfstandig te werken.
- De kwaliteitsbewaking is nog beperkt. De vakgroepwerking vormt nog geen reële hefboom voor kwaliteitsverbetering omdat er vooral organisatorisch wordt gewerkt en minder inhoudelijk. Deze situatie heeft mede te maken met de recente indiensttreding van de leraren enerzijds en de frequente afwezigheid van één leraar anderzijds. Nieuwe personeelsleden leveren veel inspanningen om via de lerarenopleiding en nascholingen hun deskundigheid voor het onderwijs van het Frans te optimaliseren. Er komt dus sinds een tweetal jaren een nieuwe dynamiek op gang die een garantie biedt voor het wegwerken van de tekorten m.b.t. de leerplanrealisatie.

3.2 Basisvorming: Frans in het eerste leerjaar B en in het beroepsvoorbereidend leerjaar

Voldoet niet

Motivering

- De leerplandoelen worden niet voldoende nagestreefd.
- Door de frequente lesuitval kregen de leerlingen onvoldoende kansen om via een degelijk leerproces het Frans te oefenen. De behandelde leerstof is te beperkt. Kennis wordt in het algemeen wel onderwezen in functionele contexten, maar aan een reële training van vaardigheden komt men nauwelijks toe. Wegens afwezigheid van de leraar kon er tijdens de doorlichting geen klasbezoek worden afgelegd.
- De evaluatie is niet voldoende representatief voor de leerplandoelen. Tijdens het schooljaar moeten de leerlingen nauwelijks huiswerk of toetsen maken. Voorts zijn de proefwerken veel moeilijker vergeleken bij wat leerlingen tijdens het schooljaar moeten kunnen.
- De leerlingenbegeleiding is ondermaats. Het te beperkte aantal toetsen en taken impliceert dat er weinig mogelijkheden zijn om via procesevaluatie het leren van de leerlingen te ondersteunen. Er zijn geen aanwijzingen van remediëringsinitiatieven.

3.3 Basisvorming: techniek in de basisvorming en het keuzegedeelte in het eerste leerjaar B

Voldoet niet voor de basisvorming; het keuzegedeelte is zwak

Motivering

- De ontwikkelingsdoelen en leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate nagestreefd. Het niet opvolgen van de fundamentele uitgangspunten om de technische geletterdheid bij de leerlingen te verhogen en de belangstelling voor techniek aan te wakkeren, alsook de leerboekgerichtheid i.p.v. de leerplangerichtheid zetten de leerplanrealisatie onder druk.
- Binnen de zes lestijden van de basisvorming geeft de jaarplanning de verdeling weer van vier projecten binnen de verkenningengebieden bouw, elektriciteit, ICT en voeding, terwijl de ontwikkelingsdoelen en het leerplan (minimaal) vijf verkenningengebieden opleggen. Dit staat verhoudingsgewijs in schril contrast met de zes verkenning-

gebieden die in de voorziene vier lestijden van het keuzegedeelte gepland worden en nagenoeg identiek zoals in de basisvorming worden aangepakt.

- In het lessenrooster en/of in de reële uitwerking tijdens de lessen worden de onderwerpen niet altijd in een blok van twee aansluitende lestijden aangeboden zoals het leerplan minimaal voorschrijft. Deze versnippering van uren in het lessenrooster bemoeilijkt de geïntegreerde aanpak van het leerplan. Er is ook een discrepantie tussen het geïntegreerd omschrijven van de doelstellingen in het jaarplan en de opgesplitste aanpak tijdens de lessen. De doelstellingen m.b.t. computergebruik worden slechts in beperkte mate geïntegreerd in de andere verkenningengebieden wat niet strookt met het leerplanconcept en de aansluitende specifieke pedagogisch-didactische aanbevelingen.
- De lessen worden niet systematisch benaderd vanuit de kerncomponenten en dimensies die in hun onderlinge samenhang en wisselwerking de kern uitmaken van technisch geletterd zijn. Het cyclisch technisch proces fungeert niet als rode draad doorheen de lessen; er ontbreekt alsnog een duidelijke systematiek in de realisatie, de evaluatie en de rapportering. Bij de opbouw van de lessen vormt de 'maak'-fase te weinig het uitgangspunt. Het probleemoplossend denken en beredeneerd handelen worden onvoldoende gestimuleerd bij de leerlingen.
- In het algemeen is de realisatie van het curriculum meer leerboek- dan leerplangericht opgevat. Het gehanteerde leerboek en de leerlingencursus, een compilatie van weinig doeltreffend leermateriaal, zijn sturend voor de planning en de behandeling van de leerinhouden. Dit brengt met zich mee dat bepaalde onderdelen overgeaccentueerd worden en andere leerplandoelen niet of vanuit een verkeerdelijk perspectief aan bod komen, wat resulteert in een onevenwichtige leerplanrealisatie. Het leerstofpakket is ook qua moeilijkheidsgraad niet coherent samengesteld, gaande van erg eenvoudige, weinig betekenisvolle aspecten tot een ver doorgedreven werking van technische systemen waar bovendien zeer gedetailleerde feitelijke gegevens aan de orde zijn.
- Het onderwijsleerproces draagt onvoldoende bij tot het exploreren van de leerplandoelstellingen die amper didactisch worden vertaald in toepassingen die betekenisvol zijn voor de doelgroep. De lessen zijn bovendien te beperkt afgestemd op de visie van de B-stroom en de maatschappelijke realiteit. Het onderwijs is weinig leerlingengericht en sluit veeleer zelden aan bij de leefwereld van de leerlingen. In de lessen wordt hoofdzakelijk gewerkt met frontale en leraargestuurde werkvormen. Alternatieve, activerende werkvormen worden slechts sporadisch angewend. De voor deze leerlingenpopulatie belangrijkste dimensie 'hanteren van techniek' wordt onderbelicht. Binnenklasdifferentiatie beperkt zich tot repetitieve oefeningen waarmee geen hoger doel geambieerd wordt, wat de motivatie van de leerlingen niet ten goede komt.
- Het leslokaal straalt geen technologisch karakter uit waar didactische middelen en informatiepanelen de wereld van de techniek illustreren. Ongeacht de aanwezigheid van een technieklokaal en ICT-voorzieningen in de school, worden ze niet structureel ingezet en worden kansen gemist om het realiteitsgerichte karakter van de lessen te verhogen en een krachtige leeromgeving te creëren. Door de ontoereikendheid of het gemis van materiële vereisten worden de doelstellingen over ontwerpen, verbeteren, veilig gebruiken, onderhouden, realiseren en in gebruik nemen van eenvoudige technische systemen in verschillende verkenningengebieden in beperkte mate en op een primitieve manier uitgevoerd.
- Voorgaande elementen staan een dynamisch leerproces en bijgevolg een adequate leerplanrealisatie in de weg. Dit is in toenemende mate van toepassing voor het keuzegedeelte vermits in dit leerplan nog meer dan in het leerplan voor de basisvorming de nadruk wordt gelegd op doe-activiteiten en op projecten die op alternatieve wijze worden aangepakt.
- De fundamentele doelstellingen van de B-stroom, namelijk via een aangepaste methodiek en op eigen tempo een aantal ontwikkelingsdoelen trachten te realiseren, worden onvoldoende nagestreefd. Er wordt te weinig uitgegaan van het

ontwikkelingsniveau en de interesses van de leerlingen. De aansluiting bij de beginsituatie van de zeer heterogeen leerlingengroep wordt minder bewust gerealiseerd, ondanks de kleine klasgroep.

- Er wordt geen recht gedaan aan de specifieke scharnierfunctie van 1B. De interesses en talenten van de leerlingen worden onvoldoende geëxploreerd om het advies voor een studiekeuzeoriëntatieproces naar de volgende jaren te helpen onderbouwen.
- Het evaluatieconcept in het leerplan wordt in beperkte mate gevolgd. Er zijn geen formele en concrete evaluatiecriteria uitgewerkt op grond van de leerplandoelstellingen. De evaluatie is nog te vaak op reproductie gericht. De vragen zijn niet altijd representatief en valide voor de verschillende componenten van de leerstof, terwijl hier en daar overaccentuering van bepaalde leerinhouden voorkomt. Permanente evaluatie, waarbij de nadruk ligt op procesevaluatie wordt amper toegepast. Vakgebonden vaardigheidsdoelen en attitudes worden nog niet veralgemeend betrokken in de evaluatie. Het opvolgen van de efficiëntie van de remediërsacties en de communicatie naar de ouders zijn weinig uitgebouwd.
- De recente ontwikkelingsdoelen en uitgangspunten van techniek werden nog niet afdoende doorgrond en geïmplementeerd in de lessen. Het leerstofaanbod werd niet grondig gescreend op zijn congruentie met het nieuwe leerplan. Reflectie over de leerlingenresultaten en op het onderwijsleerproces met het oog op bijsturing van de leerinhoud en de aanpak, is niet aan de orde. Kwaliteitszorg is nog niet ingebed op microniveau. Ongeacht het feit dat de kleinschaligheid van de school grondig vakgericht overleg in de weg staat, werden slechts minimale initiatieven tot vak-(groep)overschrijdend overleg binnen de school en vakgericht overleg op het niveau van de scholengemeenschap genomen. Enkel over een vernieuwde kijk op de evaluatiepraktijk bestaan vage afspraken. De vakgerichte nascholing is fragmentarisch, onvoldoende gepland en speelt weinig in op de specifieke noden. De acties en initiatieven rond professionalisering zijn dan ook minimaal.

3.4 Basisoptie Handel in het tweede leerjaar A-stroom

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelen voor handel in de basisoptie Handel worden in voldoende mate gerealiseerd. Het realiteitsgerichte karakter van de lessen blijft nog veeleer beperkt. Een bezoek aan een kantoor gaat door in de eigen school. Het leren kennen van onder meer de verschillende kantoortaken, het profiel van kantoorbedienden en het belang van een ergonomisch ingerichte kantooruimte blijft hierbij echter nog beperkt. Er is geen project naar aanleiding van een bezoek aan een winkel, wat een manco is bij de leerplanrealisatie. Anderzijds is er wel een bredere opdracht op vlak van budgettering, gelinkt aan de eigen situatie en de huiselijke kring. De leerlingen werken in groep aan een actualiteitsmap. Deze aanpak wordt dit schooljaar geïndividualiseerd en verder uitgewerkt. Leerlingen worden momenteel nog niet aangezet tot het leren maken van samenvattingen. Men integreert ICT voldoende in de lessen.
- De leraren maken overwegend gebruik van onderwijsleergesprekken, weliswaar afgewisseld met opdrachten waarin een aantal vaardigheidsgerichte leerplandoelen aan bod komen. Het leerboek vormt daarbij de basis en wordt vaak tot in de details gevolgd. Er is aandacht voor orde en stiptheid, waardoor een belangrijke basisattitude bij de leerlingen wordt gestimuleerd. De kleine klasgroepen maken differentiatie goed mogelijk. De leerlingen worden voldoende ondersteund tijdens de lessen en - waar nodig - via bijlessen. Toch blijft verdergaand gedifferentieerd werken - bijv. op basis van activerende werkvormen - nog beperkt. Er is enige aandacht voor Nederlands als instructietaal tijdens de lessen.

- De materiële uitrusting voldoet: men beschikt over eigen lokalen waarin voldoende didactisch materiaal aanwezig is en de ICT-infrastructuur is voldoende beschikbaar.
- De evaluatie is transparant en wordt goed voorbereid. Er is veel aandacht voor een overzichtelijke herhaling van de leerinhouden voor de proefwerken. Daarbij worden de leerlingen op basis van een geheel aan vragen aangezet om de cursus door te nemen. Dit ondersteunt het leerproces. Een tekort is wel dat op deze wijze de evaluatie wordt verengd tot de behandelde vragen, waardoor de representativiteit afneemt. Verder is de eenduidigheid van de reproductieve vragen niet gegarandeerd: in een aantal gevallen zijn immers meerdere goede antwoorden mogelijk. Er is in beide groepen vooral aandacht voor reproductieve vragen. Inzichtelijke toepassingsvragen (ook als basis voor oriëntering) komen minder aan bod. De klasresultaten werden in de basisoptie Handel het voorbije jaar gekenmerkt door normale klasgemiddelden.
- Men stelt het eigen onderwijskundig handelen in vraag en stuurt het bij. Zo wordt er op een zinvolle wijze nagedacht over de jaarplanning, de integratie van ICT, de actualiteitsmap. Er is vakoverleg dat in toenemende mate beleidsmatig wordt aangestuurd. Men professionaliseert zich via voldoende en relevante nascholing.

3.5 Beroepenveld Kantoor en verkoop in het beroepsvoorbereidend leerjaar

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelen voor handel worden in voldoende mate gerealiseerd. Het realiteitsgerichte karakter van de lessen blijft nog veeleer beperkt. Een bezoek aan een kantoor gaat door in de eigen school. Het leren kennen van onder meer de verschillende kantoortaken, het profiel van kantoorbedienden en het belang van een ergonomisch ingerichte kantoorruimte blijft hierbij echter nog beperkt. Er is geen project naar aanleiding van een bezoek aan een winkel, wat een manco is bij de leerplanrealisatie. Anderzijds is er wel een bredere opdracht op vlak van budgettering, gelinkt aan de eigen situatie en de huiselijke kring. De leerlingen werken in groep aan een actualiteitsmap. Deze aanpak wordt dit schooljaar geïndividualiseerd en verder uitgewerkt. Leerlingen worden momenteel nog niet aangezet tot het leren maken van samenvattingen. Men integreert ICT voldoende in de lessen.
- De leraren maken overwegend gebruik van onderwijsleergesprekken, weliswaar afgewisseld met opdrachten waarin een aantal vaardigheidsgerichte leerplandoelen aan bod komen. Het leerboek vormt daarbij de basis en wordt vaak tot in de details gevolgd. Er is aandacht voor orde en stiptheid, waardoor een belangrijke basisattitude bij de leerlingen wordt gestimuleerd. De kleine klasgroepen maken differentiatie goed mogelijk. De leerlingen worden voldoende ondersteund tijdens de lessen en - waar nodig - via bijlessen. Toch blijft verdergaand gedifferentieerd werken - bijv. op basis van activerende werkvormen - nog beperkt. Er is enige aandacht voor Nederlands als instructietaal tijdens de lessen.
- De materiële uitrusting voldoet in de zin dat men beschikt over eigen lokalen waarin voldoende didactisch materiaal aanwezig is. De ICT-infrastructuur is voldoende beschikbaar.
- De evaluatie is transparant en wordt goed voorbereid. Er is veel aandacht voor een overzichtelijke herhaling van de leerinhouden voor de proefwerken. Daarbij worden de leerlingen op basis van een geheel aan vragen aangezet om de cursus door te nemen. Dit ondersteunt het leerproces. Een tekort is wel dat op deze wijze de evaluatie wordt verengd tot de behandelde vragen, waardoor de representativiteit afneemt. Verder is de eenduidigheid van de reproductieve vragen niet gegarandeerd: in een aantal gevallen zijn immers meerdere goede antwoorden mogelijk. Er is in beide groepen vooral aandacht voor reproductieve vragen. Inzichtelijke toepassingsvragen (ook als basis voor oriëntering) komen minder aan bod.

- De klasresultaten werden het voorbije jaar gekenmerkt door lage klasgemiddelden. In het beroepenveld Kantoor en verkoop is er een gelijkaardig niveau van toetsen en proefwerken als in de basisoptie Handel, wat voor een aantal leerlingen niet haalbaar bleek te zijn. De leraren konden wel aantonen dat er remediëringsinitiatieven werden genomen en dat bij een aantal leerlingen de studieinzet onvoldoende was. Bij de andere leerlingen echter blijkt het gehanteerde evaluatiesysteem het leerproces nog onvoldoende te ondersteunen.
- Men stelt het eigen onderwijskundig handelen in vraag en stuurt het bij. Zo wordt er op een zinvolle wijze nagedacht over de jaarplanning, de integratie van ICT, de actualiteitsmap. Er is vakoverleg dat in toenemende mate beleidsmatig wordt aangestuurd. Men professionaliseert zich via voldoende en relevante nascholing.

3.6 Beroepenveld Verzorging-voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar

Voldoet niet

Motivering

- De geringe kennis over de uitgangspunten, de visie, de algemene doelstellingen en de aanpak van het BVL en van het leerplan vormen remmende factoren voor een doeltreffende aanpak van het curriculum die nog worden versterkt door materiële en organisatorische tekorten. Bovendien ontbreekt aandacht voor het stroomlijnen van de overgang tussen 1B en het beroepenveld.
- De leerplandoelstellingen voor TV en PV praktische oefeningen worden op een niet-geïntegreerde wijze² gerealiseerd, mede omdat niet alle lestijden in blok worden geroosterd. Dat staat haaks op het leerplanconcept en op de aansluitende pedagogisch-didactische aanbevelingen in het leerplan.
- Het leerplan wordt niet bewust als referentiekader gehanteerd voor het selecteren van inhoud en praktijkopdrachten en om doelgerichte onderwijsprocessen op te zetten. Dat blijkt uit de planningsdocumenten die slechts een opsomming zijn van de thema's uit de leer- en werkboeken die partieel bijdragen tot een gestructureerde uitvoering van het leerplan en tot samenhang tussen de componenten. Niettemin sturen de drie leer- en werkboeken de lesactiviteiten aan, hoewel ze verre van leerplandekkend zijn.
- Het vereenvoudigd technologische proces, inherent aan de keuze van de gebruikte boeken, draagt bij tot het systematisch leren handelen, maar deze methodologie komt slechts occasioneel en gedeeltelijk in het onderwijsproces aan bod en maakt bovendien geen deel uit van de evaluatie. Er gaat weinig aandacht uit naar het ontwikkelen van de schooltaal en het vakjargon. In de lessen ligt de klemtoon vooral op leerboekgerelateerde, soms uitvergroete en/of overbodige kennis. Hierdoor rest weinig of geen tijd voor de persoonlijkheidsvorming van de leerlingen. Aan de realisatie van de eindtermen voor informatie- en communicatietechnologie³ wordt evenmin een bijdrage geleverd.
- Voor voeding en -technieken wordt er thematisch gewerkt vanuit de verschillende maaltijdvormen. Bij de planning en uitvoering van de praktijkoefeningen wordt de moeilijkheidsgraad van zowel de basisprincipes en -bereidingen als van het leren organiseren te weinig bewaakt. De volgorde van het leerboek, gebaseerd op de chronologie van de maaltijden, bepaalt de keuze van de realisatieoefeningen i.p.v. de stijgende moeilijkheidsgraad van basisprincipes en -technieken en de daarmee gepaard gaande werkorganisatie inzake de complexiteit en het aantal gerechten. Na de exploratie van diverse ontbijtformules komt het middagmaal uitgebreid aan bod, terwijl gerechten die deel uitmaken van de meer eenvoudige thema's zoals de tussendoortjes, het lunchpakket en het avondmaal later in het schooljaar aan bod

² Leerplan 2008/014, blz. 20 en 21

³ Tien eindtermen voor ICT in de eerste graad SO, van toepassing sinds 1 september 2007

komen. De basisprincipes van gezonde en volwaardige voeding worden verkend, o.m. door gerechten en bereidingen te relateren aan de voedingsdriehoek. Hierdoor maken de leerlingen kennis met een gevarieerde en gezondheidsbevorderende voeding. In het teken van de studieloopbaanbegeleiding krijgt de verkenning van de voedingssector en daaraan verbonden beroepen en opleidingsmogelijkheden te weinig aandacht.

- Voor verzorging en -technieken voldoen de minimale materiële vereisten niet en voldoet de leerplanrealisatie niet. Los van het leerplan ligt de focus nagenoeg volledig op personenzorg. De tien thema's uit het handboek worden volledig behandeld, terwijl het geldende leerplan in dit domein slechts doelen beoogt i.v.m. lichaamshygiëne en aanverwante doelen over EHBO, de huis- en reisapotheek. Anderzijds worden de doelen voor de thema's zorg voor diverse woon- en leefruimten, zorg voor het kastklaar maken van kleding en huishoudlinnen, zorgzaam met elkaar omgaan en sfeer scheppen in de woning amper of niet behandeld, niet ingeoefend en niet geëvalueerd. Vanwege de enge en vooral theoretisch uitvoering van het leerplan wordt het initiërend, oriënterend karakter (verkennen van de zorgsector, opleidingen en beroepen, verkennen van diverse zorgprocessen) onvoldoende geëxploreerd.
- Het onderwijs- en leerproces verloopt goed gestructureerd, maar om de doelen te realiseren of te verrijken, wordt er te weinig aandacht besteed aan aanschouwelijk en levensecht onderwijs. De leerlingen worden in het onderwijsleergesprek betrokken, maar het klasklimaat is eerder koel en weinig ondersteunend.
- De leerlingenevaluatie ligt niet in het verlengde van de leerplandoelen en van de opdracht van het BVL, waardoor ze niet valide is. Ze sluit noch aan bij de vooropgestelde geïntegreerde aanpak van het leerplan, noch bij de voorschriften van de school. De richtlijnen voor permanente evaluatie worden voor PV praktijk niet toegepast. Daardoor worden vaardigheden en attitudes niet expliciet beoordeeld. Voor TV komt, uitgezonderd voor de thema's voor personenzorg, een discrepantie voor tussen de laagdrempelige kennispeiling via taken en opdrachten voor dagelijks werk en de sterke kennisreproductie voor de proefwerken. Deze kloof uit zich ook in de leerlingenresultaten: behoorlijke resultaten voor dagelijks werk en veeleer zwakke resultaten en tekorten voor de proefwerken. Binnen de leerlingenevaluatie worden de interesses en/of de talenten van de leerlingen niet in kaart gebracht. Daardoor wordt de oriënterende en algemene doelstelling van het BVL, namelijk op het einde van het schooljaar op basis van individuele vorderingen en gedetecteerde talenten van leerlingen een onderbouwd oriënteringsvoorstel⁴ aanreiken, ondermaats ingevuld.
- De kleinschaligheid van de school biedt geen mogelijkheid tot vakoverleg. Toch werd op het niveau van de scholengemeenschap evenmin een vorm van overleg uitgebouwd. Dat hiaat vormt naast het tekort aan nascholing een remmende factor voor de innovatie van het onderwijsproces. Ook wordt in het teken van een kwaliteitsvolle curriculumrealisatie niet gereflecteerd op de leerlingenresultaten en op het onderwijs- en leerproces, waardoor leerplanhiaten niet worden weggewerkt en de broodnodige bijstellingen niet gebeuren.

3.7 Studierichting Handel-talen in de tweede graad TSO

3.7.1 *Frans in de basisvorming en het specifiek gedeelte*

Voldoet niet

Motivering

⁴ Leerplan 2008/014, blz. 5

- Het tekort is te wijten aan (1) de zeer zwakke resultaten voor Frans (2) een onvoldoende leerplanrealisatie voor de productieve vaardigheden (3) het globale zwakke niveau van de taalvaardigheid van de leerlingen.
- Kennis wordt grondig opgebouwd in betekenisvolle contexten. Dank zij het leerboek sluiten de gekozen themata globaal aan bij de specificiteit van de studierichting.
- De les- en evaluatiepraktijk worden niet genoeg vanuit de leerplannen gepland.
- De leesvaardigheid en luistervaardigheid bereiken nauwelijks een voldoende niveau. Tekstsoorten worden niet altijd genoeg gevarieerd, vooral bij de evaluatiepraktijk. Het werken aan leerstrategieën is voor beide receptieve vaardigheden voor verbetering vatbaar.
- Voor de spreekvaardigheid is de leerplanrealisatie onvoldoende. De volgende leerplandoelen worden te weinig gericht geoefend en geëvalueerd: 'informatie geven en vragen' (16; 17), 'een telefoongesprek voeren' (19.1), 'een spontane mening en appreciatie geven' (18); 'een verslag uitbrengen' (19.2), 'argumenten formuleren' (19.3). Voorts zijn er weinig sporen terug te vinden van het werken aan leerstrategieën (21) (Leerplan 2002/118).
- Ook de schrijfvaardigheidstraining dekt de leerplandoelen niet. Een aantal functionele taaltaken worden behandeld maar het vereiste talige niveau is te laag. Voorts maken de leerlingen te weinig oefeningen waarop ze gerichte feedback krijgen. Formele correspondentie komt niet aan bod (27.1 in Leerplan 2002/118). Dit is een gemiste kans om de opleiding te laten aansluiten bij de specificiteit van de studierichting. Leerlingen leren verder niet om inzicht te krijgen in de tekstopbouw en de genreconventies van de verschillende mondelinge en schriftelijke tekstsoorten. Men werkt niet genoeg vanuit modellen. De specifieke discursieve kenmerken worden ook niet als criteria voor (zelf/peer)evaluatie gebruikt. Leerstrategieën komen onvoldoende aan bod.
- De lokalen bevatten verwijzingen naar de Franstalige leefwereld en cultuur. Een uitstap naar Parijs draagt bij tot het kennis maken met de cultuur. Er wordt beperkt gebruik gemaakt van audiovisuele middelen en van het internet om de cultuur in de klas te brengen en erover te reflecteren.
- Er zijn globaal voldoende materiële middelen aanwezig. Er wordt veeleer beperkt gebruik gemaakt van softwareprogramma's om het talenonderwijs te ondersteunen (bijv. voor handelscorrespondentie, driloefeningen, vaardigheidstraining).
- De leerlingen worden doorgaans goed begeleid maar de lat wordt niet voldoende hoog gelegd. Leerlingen komen vermoedelijk aan in de tweede graad met een zwak niveau voor Frans. Er bestaat een tendens om sterk aan te leunen bij de beginsituatie maar men slaagt er niet in om op het einde van de tweede graad de taalvaardigheid op niveau te krijgen van een tweede graad Handel-talen. De vraag kan hierbij ook gesteld worden of de leerlingen wel correct werden georiënteerd.

3.7.2 *Toegepaste economie in het specifiek gedeelte*

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelen voor toegepaste economie worden in voldoende mate gerealiseerd in de tweede graad tso Handel-talen. Een hiaat deed zich voor in II,1 bij het onderdeel boekhouden waar een aantal leerplandoelen rond verkopen van handelsgoederen niet werden behandeld. In II,2 wordt dit gedeeltelijk opgevangen via herhalingsoefeningen. Er zijn een aantal mooie aanzetten tot activerend werken ('fair trade project' in II,2, zinvolle ICT-opdrachten), maar er werd nog geen bedrijfsproject uitgewerkt wat een manco is bij de leerplanrealisatie. Men kon echter wel een goed uitgewerkt project voorleggen, gelinkt aan een didactische uitstap, dat dit schooljaar zal worden

geïmplementeerd. Momenteel volstaat de jaarplanning echter nog niet om het geheel van de leerplandoelen binnen de graad te kunnen realiseren.

- Het realiteitsgerichte karakter van de lessen wordt geleidelijk uitgebouwd. Men maakt vaak gebruik van onderwijsleergesprekken, weliswaar afgewisseld met opdrachten waarin de vaardigheidsgerichte leerplandoelen aan bod komen. Boekhouden wordt voldoende ingeoeft, waarbij het gebruik van een zelf ontwikkeld didactisch boekhoudpakket op een zinvolle wijze wordt geïntegreerd. Bij het onderdeel handelseconomie worden de leerlingen af en toe aangezet tot het leren maken van samenvattingen. Men integreert ICT voldoende in de lessen: per thema wordt een opdracht voorzien. Vorig schooljaar was er een project 'kranten in de klas'. Dit is echter nog onvoldoende om de leerplandoelstellingen op vlak van actualiteit te realiseren, maar er werd een plan voorgelegd om het hiaat dit schooljaar bij te sturen.
- De materiële uitrusting voldoet: men beschikt over eigen lokalen waarin voldoende didactisch materiaal aanwezig is en de ICT-infrastructuur is voldoende beschikbaar. Men kan gebruik maken van een digitaal bord, wat zeker handig is bij boekhouden.
- De evaluatie is transparant (alhoewel nog niet bij alle vragen punten worden vermeld) en wordt goed voorbereid. Er is veel aandacht voor een overzichtelijke herhaling van de leerinhouden voor de proefwerken. Daarbij worden de leerlingen op basis van een geheel aan vragen aangezet om de cursus door te nemen. Dit ondersteunt het leerproces. De moeilijkheidsgraad van toetsen en proefwerken wordt voldoende aangepast aan het niveau van de leerlingen. Er is zowel aandacht voor reproductieve vragen als voor toepassingsvragen. Inzichtelijke toepassingsvragen (ook als basis voor oriëntering) komen echter minder aan bod. Verder is de eenduidigheid van de reproductieve vragen niet gegarandeerd: in een aantal gevallen zijn immers meerdere goede antwoorden mogelijk. De klasresultaten werden de voorbije jaren gekenmerkt door normale klasgemiddelden.
- De kleine klasgroepen maken differentiatie goed mogelijk. De leerlingen worden dan ook voldoende ondersteund tijdens de lessen en waar nodig via bijlessen. Verdergaande vormen van gedifferentieerd werken - bijv. op basis van activerende werkvormen - worden geleidelijk aan uitgebouwd. Er is enige aandacht voor Nederlands als instructietaal tijdens de lessen.
- De leraren stellen het eigen onderwijskundig handelen in vraag en sturen het bij. Zo wordt er op een zinvolle wijze nagedacht over activerende werkvormen, de integratie van ICT, de actualiteitsmap. Er is voldoende vakoverleg dat ook in toenemende mate beleidsmatig wordt aangestuurd. Men professionaliseert zich via voldoende en relevante nascholing.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Welzijn

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- De school besteedt via een aantal initiatieven aandacht aan de ondersteuning van de leerbegeleiding. Bij de aanvang van het schooljaar worden verschillende gegevens verzameld over de beginsituatie van de leerlingen. Er zijn voldoende begeleidende klassenraden, die steeds worden bijgewoond door de directie. Er zijn initiatieven om de werking van deze klassenraad te optimaliseren en de besluiten in het digitaal leerlingvolgsysteem in te brengen. De school ondersteunt de communicatie met de leerlingen en ouders over het leerproces via het gebruik van het agenda, overzichtelijke rapporten, voldoende oudercontacten en met bijkomende gerichte communicatie waar nodig. Mogelijke afwezigheden worden goed opgevolgd en in kaart gebracht.
- In het kader van het GOK-beleid zijn er initiatieven om leerlingen met tekorten op het vlak van studievaardigheden gericht bij te werken. Er zijn voldoende concrete maatregelen voorzien bij leerlingen met leerstoornissen (handelingsplannen) en deze afspraken worden gecommuniceerd aan het lerarenkorps. Vanaf dit schooljaar worden ook leerlingen met taalproblemen intensiever begeleid.
- De wijze waarop remediëring wordt uitgewerkt is leraarafhankelijk. Uit een bevraging bij de leraren blijkt dat het zowel kan gaan om beperkte initiatieven waarbij men de verantwoordelijkheid bij de leerlingen legt, over het aanbieden van bijkomende opdrachten en bijlessen, tot soms zeer concrete remediëringsinitiatieven waarbij via verplichte inhaallessen en -toetsen kort op de bal wordt gespeeld. Met de leraren werd de afspraak gemaakt dat bij duidelijke onvoldoendes op toetsen met de leerlingen moet worden nagegaan waar het probleem ligt, gevolgd door een bijkomende uitleg. Over het algemeen maken de leraren werk van remediëring, wat wordt gefaciliteerd door de kleine leerlingengroepen die een adaptieve aanpak mogelijk maken. Toch blijft verdergaand gedifferentieerd werken - bijv. op basis van activerende werkvormen - nog beperkt waardoor kansen worden gemist om direct in te spelen op noden van de leerlingen.
- De gegevens op het vlak van leerbegeleiding zaten tot vorig schooljaar verspreid over verschillende documenten waardoor het moeilijk was om snel een duidelijk beeld te verkrijgen over het leertraject van de leerlingen. Uit een vergelijking van de bestaande gegevens met de jaaroverzichten van de evaluatiegegevens kon niet worden opgemaakt of voor alle leerlingen met duidelijke tekorten voldoende remediëring was voorzien. De school heeft tot op heden weinig werk gemaakt van het vooropstellen en evalueren van concrete doelstellingen bij de leerbegeleiding. Er werden wel duidelijke stappen ondernomen om leraren per vak begeleidende commentaren te laten geven in het rapport. In sommige gevallen zijn deze nog overwegend attitudinaal en door de voortdurende herhaling zijn ze mogelijks demotiverend voor de leerlingen.
- Vanaf dit schooljaar wordt van de leraren verwacht dat ze hun remediëringsinitiatieven noteren in het digitale leerlingvolgsysteem. Dit vormt een eerste basis voor een beleidsmatige opvolging van (het effect van) de leerbegeleiding. De huidige afspraken met de leraren over de aard van de remediëring bij duidelijke tekorten of op het vlak van de wijze waarop de remediëringsinitiatieven in het rapport worden opgenomen blijven echter nog beperkt. Het is nog niet duidelijk op welke wijze zal worden omgegaan met deze informatie tijdens de klassenraden.
- In I,1 is er een cursus rond leren leren voor alle leerlingen. Het preventief werken aan leerbegeleiding via initiatieven op vlak van leren leren geïntegreerd binnen de vakken wordt leraargebonden ingevuld, waarbij wel enkele voorbeelden van goede praktijk konden worden getoond. Er is veel aandacht voor een overzichtelijke herhaling van de leerinhouden voor de proefwerken. Daarbij worden de leerlingen op basis van een geheel aan vragen aangezet om de cursus door te nemen. Dit ondersteunt het leerproces. Een werkpunt is wel dat op deze wijze de evaluatie wordt verengd tot deze vragen, waardoor de representativiteit afneemt. Een aantal leraren maakt werk van

het leren maken van samenvattingen. De aansturing van de vakgroepwerking op vlak van de integratie van leren leren in de vakken blijft echter nog beperkt.

- Sinds 2001 kiest de school voor taalvaardigheidsonderwijs in het kader van de GOK-werking. De school brengt de talige beginsituatie van leerlingen in kaart voor de instructietaal Nederlands en in mindere mate voor Frans. Hiervoor wordt overleg gepleegd met een aantal scholen van het basisonderwijs. Voorts neemt de school een diagnosetoets af voor Nederlands. Deze diagnose vormt doorgaans de basis voor het plannen van remediëring in de taallessen. Het begeleiden van leerlingen met taalleerstoornissen vormt de hoofdbrok van het talenbeleid. Leraren gebruiken het standaardnederlands in de communicatie en vervullen zo een voorbeeldfunctie voor de leerlingen. Er is enige aandacht voor Nederlands als instructietaal tijdens de lessen. In een aantal vakken heerst er ook een cultuur van activerende didactiek. De klasgroepen zijn erg klein waardoor leerlingen reële kansen krijgen om te participeren. Er is echter nog een groeimarge in sommige vakken voor aangepaste talige ondersteuning en toegankelijkheid van de gebruikte taal in cursussen en evaluatie.

4.2.2 *Loopbaanbegeleiding*

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- Bij de aanvang van het schooljaar worden verschillende gegevens verzameld over de beginsituatie van de leerlingen in I,1. Met de leraren basisonderwijs van het eigen net wordt er overlegd. De leerlingenfiches worden daarbij doorgegeven. Bij de start van het schooljaar wordt een uitgebreid onthaalprogramma aangeboden waarbij de eerstejaars elkaar leren kennen en waarbij zicht wordt gekregen op een aantal aspecten (leerstijl in de A-stroom, motoriek, taal, wiskunde, creativiteit). De beginsituatie en context waarin de school haar doelen moet realiseren worden gekenmerkt door een groot aantal leerlingen met een thuistaal anders dan het Nederlands (ca. 35%), een laag opleidingsniveau van de moeder (ca. 65%) en een groot aantal instromers met schoolse vertraging.
- De initiatieven op vlak van studieoriëntering zijn veeleer beperkt. Op het einde van de eerste graad krijgen leerlingen uitleg over mogelijke studierichtingen in de tweede graad. De leerlingen maken ook kennis met een aantal vakken in verschillende studierichtingen van de tweede graad. De ouders worden uitgenodigd voor een infoavond. Het geheel van deze informatie is echter te sterk op het studieaanbod van de eigen school gericht en vormt daardoor een nog onvoldoende basis voor een gefundeerde keuze. De oriëntering op het einde van de tweede graad gebeurt op basis van individuele begeleiding via het CLB en via kennismakingsbezoeken aan het KA en het KTA te Dendermonde. Zowel in de eerste als tweede graad is er geen begeleid traject waarbij leerlingen worden aangezet om hun competenties te toetsen aan mogelijke studiekeuzes.
- De school volgt de resultaten van haar leerlingen in de derde graad op. Ze heeft resultaten van 25 van de 42 leerlingen. 19 van de 25 halen een A-attest, 2 een B-attest en 4 een C-attest. Op zich een tamelijk goed resultaat, maar het is onduidelijk hoe de situatie bij de andere leerlingen is. Er is geen verder doorgedreven gegevensverzameling als basis voor kwaliteitszorg.
- De school wordt gekenmerkt door veel schoolse achterstand, dit al vanaf de eerste graad en in de tweede graad vooral in het tso en bso. Ook rekening houdend met de contextkenmerken wijst dit op belangrijke werkpunten voor de school om de schoolloopbaan beter te bewaken. Ten eerste blijkt uit de vaststellingen op vlak van leerbegeleiding dat er weliswaar een aantal zinvolle initiatieven worden genomen of recent opgestart, maar dat een afdoende en aangepaste remediëring nog niet voldoende kan worden gewaarborgd. Ten tweede blijkt, op basis van de analyse van

de evaluatiegegevens en de notulen van de delibererende klassenraden, dat de school nog weinig gericht is op de uitwerking van een proactief deliberatiebeleid waarmee een meer voorspoedige voortgang van de leerlingen door het secundair onderwijs kan worden ondersteund. Verder zijn de adviezen vaak te sterk op het eigen studieaanbod gericht of worden deze niet geformuleerd. Ten derde blijkt dat de evaluatiepraktijk - zeker in de B-stroom - nog onvoldoende gericht is op het ondersteunen van het leerproces van de leerlingen. Ten vierde is de studieoriëntering nog onvoldoende uitgewerkt. Het geheel van deze vaststellingen geeft aan dat het brede onderwijskundige beleid nog te weinig is afgestemd op de uitdagingen waarop de school een antwoord moet bieden.

4.3 Evaluatie

4.3.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- De visie van de school op de leerlingenevaluatie komt tot uiting in de beleidsondersteunende documenten die goed gecommuniceerd worden aan alle participanten: naast het nagaan in welke mate de leerlingen de leerplandoelstellingen bereiken, beoogt de evaluatie het leerproces te ondersteunen doordat ze de basis vormt voor de remediëring; voorts heeft ze als doel om ook de attitude van de leerling in kaart te brengen om zo de totale persoonlijkheid te helpen ontwikkelen.
- Het evaluatiebeleidsplan en het schoolwerkplan bevatten duidelijke en uitgebreide richtlijnen betreffende de organisatorische en algemeen inhoudelijke aspecten van de evaluatie en de deliberatie. Voor de meeste vakken hanteert men een systeem van gespreide evaluatie tijdens het jaar en van examens aan het einde van elk semester. De weging van de punten voor dagelijks werk en voor de examens werd vastgelegd per onderwijsvorm en graad. Recent werd voor een aantal vakken een systeem van permanente evaluatie ingevoerd. Elke rapportperiode is ook een aparte beoordeling van algemene attitudes van de leerlingen, waarvoor alle leraren input leveren.
- De vakgroepen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitsvolle invulling van de evaluatie als belangrijke indicator van de leerplanrealisatie. De implementatie van de beleidslijnen wordt aangestuurd door de directie. De evaluatie vormt een vast agendapunt tijdens de vakgroepvergaderingen en in het vakdossier. Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de vakgroepen de evaluatiepraktijk met wisselende kwaliteit invullen. De representativiteit en kwaliteit van de evaluatie is in sommige vakgroepen voor verbetering vatbaar. Onvoldoende leerplanstudie en een gebrek aan deskundigheid m.b.t. valide evaluatietechnieken vormen meestal de oorzaak van een onvoldoende evenwichtige en kwaliteitsvolle evaluatie. Bovendien is de evaluatie in de B-stroom nog niet voldoende afgestemd op het profiel van de leerlingen. Dit is onrustwekkend daar er in een aantal doorgelichte vakken ook lage studieresultaten zijn. De hamvraag hierbij is of de leerlingen wel billijk werden beoordeeld. Het is evenwel positief dat de meeste vakgroepen inspanningen leveren om de evaluatie formatief te gebruiken en er remediëringsinitiatieven aan linken. Maar ook hier kan de remediëring zijn doel missen als ze niet is gebaseerd op een degelijke diagnose. Er zijn ook nog groeimogelijkheden voor de gelijkgerichtheid en coördinatie van de evaluatie en het hanteren van transparante criteria. Ook de beoordeling van de vakgebonden attitudinale eindtermen is in alle vakken voor verbetering vatbaar. Het vormt een uitdaging voor de school om de vooropgestelde visie op evaluatie ook waar te maken in het kernproces en er voor te zorgen dat de evaluatie het leerproces gericht ondersteunt.

- Uit de analyse van de evaluatiegegevens en de notulen van de delibererende klassenraden blijkt dat de school een heel aantal C-attesten uitreikt. In een aantal leerjaren vallen, bijna elk jaar opnieuw, lage klasgemiddelden voor een beperkt aantal vakken op. Er is veel schoolse vertraging, wat mee veroorzaakt wordt door een groot aantal instromers met achterstand. Vaak kunnen de C-attesten duidelijk worden onderbouwd enerzijds doordat tijdens het schooljaar onvoldoende informatie over het studieniveau van de leerlingen kon worden verzameld of anderzijds doordat zittenblijven een succesvolle loopbaan van de leerling op een positieve wijze kan ondersteunen. Soms zijn de C-attesten echter gebaseerd op een beperkt aantal tekorten daarbij dan niet meer wordt rekening gehouden met de totale persoonlijkheid van de leerling. Verder kan de relevantie van een aantal C-attesten in de B-stroom in vraag gesteld worden. In een aantal gevallen kan de vraag worden gesteld of er niet met een proactief deliberatiebeleid (gebaseerd op B-attesten en een duidelijke clausulering) een meer voorspoedige voortgang van de leerlingen door het secundair onderwijs kan worden ondersteund.
- De delibererende klassenraad formuleert voor de B- en C-attesten een gesynthetiseerde verantwoording. De onderbouwing van deze attestering is echter beperkt. De school voldoet hiermee aan de wettelijke bepalingen maar de kwaliteit blijft beperkt. De adviezen zijn ofwel veeleer op het eigen studieaanbod gericht, ofwel worden ze niet uitgewerkt. Deze vaststellingen geven aan dat de school haar evaluatie- en deliberatiebeleid nog onvoldoende kadert binnen een overkoepelende visie op loopbaanbegeleiding.
- De school controleert haar evaluatiepraktijk, gelinkt aan de leerplanrealisatie, en attesteringsbeleid nog te beperkt. Globaal volgt de school wel via de klassenraden de effectiviteit van de remediëringsinitiatieven op.

4.3.2 *Rapporteringspraktijk*

De vaststellingen wijzen op aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- De school streeft naar een open communicatie met ouders en leerlingen, waarbij de rapportering en feedback over de studieresultaten en over de houding en het gedrag van de leerlingen een belangrijke plaats innemen.
- De schoolleiding neemt initiatieven ter ondersteuning van de implementatie van deze visie. Het elektronische rapportstelsel biedt een degelijke ICT-ondersteuning om studieresultaten geordend te registreren. In het schoolwerkplan zijn er duidelijke afspraken i.v.m. de rapportering.
- De rapporten bevatten studieresultaten in cijfers en ook begeleidende commentaren. Deze zijn meestal gericht op de studiehouding van de leerlingen en vakafhankelijk soms ook op de inhoudelijke analyse van de resultaten waarbij wordt aangegeven welke delen van de leerstof nog niet goed worden beheerst. De commentaren bevatten doorgaans weinig concrete indicaties van de manier waarop de leerling de tekorten kan bijwerken. Voor elke periode dagelijks werk is er ook een attituderapport.
- Tot nog toe werd er over de remediëringsinitiatieven weinig systematisch gerapporteerd. Het effect van deze initiatieven kan dan ook moeilijk opgevolgd worden. Sinds dit schooljaar registreren alle leraren systematisch de remediëringsinitiatieven en andere relevante informatie in het leerlingvolgsysteem, om ze te gebruiken bij de delibererende klassenraden en als aanvullende informatie bij de motiveringen van de B- en C-attesten.
- De communicatie met de leerlingen en hun ouders over de schoolse vorderingen verloopt niet enkel via de rapporten maar ook via oudercontacten, informatievergaderingen, mededelingen in de agenda of via brieven aan de ouders.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Het leiderschap is gericht op de dagelijkse aansturing van de schoolorganisatie, die veeleer op traditie en een regelgerichte onderwijsvisie berust. De faciliterende en stimulerende functie wordt ingevuld voor het aanreiken van de didactische uitrusting en voor het volgen van nascholing. De rol als transformator van de teamontwikkeling en als stimulator van participatieve besluitvorming wordt minder opgenomen. Daarnaast ontbreekt een voldoende cyclische sturing (plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen) van het onderwijskundig beleid. Recent werden wel een aantal zinvolle initiatieven genomen bijv. op vlak van de leerbegeleiding, de aansturing van de vakwerkgroepen en de afspraken op vlak van evaluatie en rapportering. Verder heeft de aanpak in de methodeklassen gezorgd voor onderwijsinnovatie die ook al enige ingang heeft gevonden in de andere klassen.
- Om haar pedagogisch project waar te maken, beschikt de school over verscheidene beleidsdocumenten, zowel in papieren als digitale vorm. Daaraan gerelateerd werden ook beleidsplannen en meer recentelijk ook een jaaractieplan ontwikkeld. Het hele documentenarsenaal is zeer verzorgd, maar het doel en de relatie tussen de documenten zijn niet helder. Bovendien mist het geheel homogeniteit in visie en functionaliteit in gebruik. Zo is de visie over sommige onderwijskundige aspecten in onvoldoende mate afgestemd op de school- en leerlingenkenmerken, waardoor de effecten nagenoeg uitblijven.
- Het besluitvormingsproces voltrekt zich doorgaans top down, hoewel er gunstige randvoorwaarden voor een participatieve besluitvorming aanwezig zijn, namelijk een positieve relatie tussen de schoolleiding en de teamleden en uitgebouwde structuren zoals de vak- en werkgroepen en de decretale overlegorganen. Doorgaans neemt de schoolleiding het initiatief voor bijsturing van lopende zaken of voor innovaties. Alle voorstellen worden naar het team gecommuniceerd en aan hoger genoemde structuren voor bijsturing en advies voorgelegd. Ondanks de kansen tot participatie aan de schoolontwikkeling en de besluitvorming, is de inbreng van de teamleden niettemin beperkt. Dit wijst op een geringe betrokkenheid bij het uitwerken van meer complexe onderwijskundige aanpassingen, maar ook op een gebrek aan draagvlak voor veranderingen.
- Ook al heeft de school een traditie in zelfevaluatie opgebouwd, toch is dit proces blijven hangen op het niveau van perceptie. Via bevraging van haar leerlingen en personeelsleden tracht zij tegemoet te komen aan hun noden en wensen. Deze aanpak leidde tot enkele praktische bijsturingen, maar nog niet tot een cyclisch kwaliteitsproces gerelateerd aan het kernproces. Vooral omwille van de oppervlakkige analyse van de gegevensverzameling en het niet gericht evalueren van vooropgestelde doelen, blijven de nodige procesmatige bijsturingsinitiatieven uit. Op vakniveau worden de vakgroepen nog te weinig aangestuurd om doelgericht te reflecteren over het onderwijs- en leerproces en over de outputresultaten van de leerlingen. M.a.w. de kwaliteitscirkel wordt nog niet systematisch doorlopen, waardoor de nodige bijsturingen achterwege blijven.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De beschikbare leermiddelen voor talen en handel/toepaste economie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De gegevensverzameling over de beginsituatie van de leerlingen.
- De aanzet voor leerbegeleiding in sommige vakken.
- De actualiteitswaarde van sommige lessen Frans.
- De uitbouw van het leerlingenvolgsysteem.
- De betrokkenheid van de meeste leraren op de leerlingen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De recente initiatieven voor de ontwikkeling van het onderwijskundig beleid.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het realiteitsgerichte karakter bij de concretisering van de leerplandoelstellingen voor handel en toegepaste economie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het gedifferentieerd werken op basis van activerende werkvormen.
- De structurele uitwerking van de remediëring.
- De evaluatie- en deliberatiepraktijk.
- De studieoriëntering.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De afstemming van de schoolvisie op de leerlingenkenmerken.
- De implementatie en opvolging van de onderwijskundige processen.
- De interne kwaliteitszorg.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplandoelstellingen realiseren voor Frans in de A-stroom van de eerste graad.
- De leerplandoelstellingen nastreven voor Frans in de B-stroom van de eerste graad.
- De leerplandoelstellingen nastreven voor techniek in het eerste leerjaar B.
- De leerplandoelstellingen nastreven voor het beroepveld Verzorging-voeding.
- De leerplandoelstellingen realiseren voor Frans in de tweede graad tso Handel-talen.

Wat betreft de regelgeving:

- /

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1		
Graad 2 TSO		

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 oktober 2014** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Monique Van der Straeten

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname

Het bestuur of zijn gemandateerde

Beatrijs Van Gelderen